

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

**Тошкент шаҳри
йил 12 март**

2024

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья Ф.Рахимов раислигида, судья ёрдамчиси Н.Норқизилов котиблигида, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва Молия вазирлиги ҳузуридаги Қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш Жамғармасини бошқариш департаменти жавобгар “Агробанк” АТБга нисбатан жами 69 271 734 340,78 сўм ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган ишни, тарафлардан: даъвогар вакиллари Б.Исаев (ишончнома асосида) ва жавобгар вакили Т.Қаландарова (ишончнома асосида) иштирокида, ўз биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И :

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш Жамғармасини бошқариш департаменти (бундан буён матнда – даъвогар деб юритилади) билан “Агробанк” АТБ (бундан буён матнда – жавобгар деб юритилади) ўртасида 2022 йил 10 февралда мева, узум, сабзавот, картошка, полиз экинлари, кўкатлар ва доривор ўсимликлар, дуккакли ва мойли экинларни етиштириш харажатларини молиялаштириш тўғрисида 1-сонли ва унга 2022 йил 1 июлда 19-сонли қўшимча келишув ҳамда 2022 йил 3 июнда такрорий ва кузги мавсумда мева сабзавот маҳсулотларини молиялаштириш тўғрисидаги 1-сонли битимлар ва унга 2022 йил 1 ноябрда 8-сонли қўшимча келишувлар тузилган.

Ушбу Битимларга кўра даъвогар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 декабрдаги “Мева-сабзавотчилик соҳасини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, тармоқда кластер ва кооперация тизимини янада ривожлантириш чоратadbирлари тўғрисида”ги ПҚ-52-сонли Қарорини инобатга олиб, 2022 йил баҳорги мавсумда мева, узум, сабзавот, картошка, полиз экинлари, кўкатлар ва доривор ўсимликлар, дуккакли ва мойли экинларни етиштириш харажатларини молиялаштириш учун ҳосил қийматининг 50 фоизигача миқдорда кредит ресурсларини “Тижорат банки”ги кейинчалик фермер, деҳқон хўжаликлари ва

бошқа маҳсулот етиштирувчиларга (қарз оловчиларга) йўналтириш учун ажратилиши назарда тутилган.

Даъвогар томонидан жавобгарга 2022 йил 10 февралдаги битимга мувофиқ 416 957 197 292 сўм ва 2022 йил 3 июндаги битимга мувофиқ 46 226 264 500 сўм миқдорида молия ресурс маблағлари ажратилган.

Бош келишувлар шартларига кўра жавобгар даъвогарга кредит ресурслардан фойдаланганлик устама ҳақ тўлаган ҳолда 2023 йил 26 май ва 2023 йил 28 сентябрь саналарида қайтарилиши белгиланган.

Бироқ, кредит ресурслари ва уларга ҳисобланган фоизлар келишувларда белгиланган муддатларда қайтарилмаганлиги сабабли даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар ҳисобидан:

1) 2022 йил 10 февралдаги битим бўйича жами 26 905 220 857 сўм, шундан:

- 26 834 966 053,17 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи;

- 70 254 803,83 сўм муддатида қайтарилмаган кредит ресурсига ҳисобланган юқори фоиз;

2) 2022 йил 3 июндаги битим бўйича жами 42 366 513 483,78 сўм, шундан:

- 41 071 420 656,98 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи;

- 1 283 704 679,09 сўм муддатида қайтарилмаган кредит ресурсига ҳисобланган юқори фоиз;

- 11 388 147,71 сўм муддатида қайтарилмаган фоиз тўлови учун ҳисобланган пеня ундиришни сўраган.

Шунингдек, суд муҳокамаси давомида даъвогар даъво аризасига қўшимча ариза тақдим этиб, даъво талаби бўйича сўралган қарздорлик 2023 йил 24 ноябрь ҳолатига кўпайганлигини билдириб, жавобгар ҳисобидан:

1) 2022 йил 10 февралдаги битим бўйича жами 44 972 713 022,58 сўм, шундан:

- 44 348 996 053,17 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи;

- 595 504 824,75 сўм муддатида қайтарилмаган кредит ресурсига ҳисобланган юқори фоиз;

- 28 212 144,66 сўм муддатида қайтарилмаган фоиз тўлови учун ҳисобланган пеня;

2) 2022 йил 3 июндаги битим бўйича жами 41 623 630 076,74 сўм, шундан:

- 41 071 420 656,98 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи;

- 540 117 312,72 муддатида қайтарилмаган кредит сурсига ҳисобланган юқори фоиз;

- 12 092 084,46 сўм муддатида қайтарилмаган фоиз тўлови учун ҳисобланган пеня ундиришни сўраган.

Суднинг 2023 йил 24 ноябрдаги ажрими билан даъвогарнинг даъво талабларининг миқдорини кўпайтириш тўғрисидаги аризаси иш юритувга қабул қилинган.

Демак, даъво талабларидан келиб чиқиб, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 85 420 416 710,1 сўм асосий қарз, 1 135 622 137,47 сўм фоиз ва 40 304 229,12 сўм пеня, жами 86 596 343 076,69 сўм ундиришни ташкил қилади.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво талабларини қисман қўллаб-қувватлаб, суд жараёни давомида жавобгар томонидан кредит ресурслари ва унинг фоизларидан бир қисми қайтарилганлигини маълум қилиб, бугунги кун ҳолатига қарздорлик ҳақидаги маълумотномани судга тақдим қилди ва даъво талабларини қисман қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида қатнашган жавобгар вакили маълумотномада кўрсатилган қарздорлик мавжудлигини тан олиб, имкон қадар кредит ресурсларини қайтариш чоралари кўрилганлигини маълум қилди ва суддан давлат божи ундирмасликни сўради.

Суд, тарафлар вакилларининг важлари ва тушунтиришларини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризасини қисман қаноатлантиришни ва ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади:

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддасининг иккинчи қисмига кўра, ҳар кимга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарорлари, ҳаракатлари ва ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 8 ҳамда 234-моддаларига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Мазкур ҳолатда тарафлар ўртасидаги мажбуриятлар Битимлар шартларидан келиб чиққан.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, даъвогар (Жамғарма) билан жавобгар (молия агенти, банк) ўртасида 2022 йил 10 февралда мева, узум, сабзавот, картошка, полиз экинлари, кўкатлар ва доривор ўсимликлар, дуккакли ва мойли экинларни етиштириш харажатларини молиялаштириш тўғрисида 1-сонли (1-Битимга) ва унга 2022 йил 1 июлда 19-сонли кўшимча келишув ҳамда 2022 йил 3 июнда такрорий ва кузги мавсумда мева сабзавот маҳсулотларини молиялаштириш тўғрисидаги 1-сонли

(2-Битимга) битимлар ва унга 2022 йил 1 ноябрда 8-сонли қўшимча келишувлар тузилган.

Ушбу Битимларга кўра, даъвогар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 декабрдаги “Мева-сабзавотчилик соҳасини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, тармоқда кластер ва кооперация тизимини янада ривожлантириш чоратадбирлари тўғрисида”ги ПК-52-сонли Қарорини инобатга олиб, 2022 йил баҳорги мавсумда мева, узум, сабзавот, картошка, полиз экинлари, кўкатлар ва доривор ўсимликлар, дуккакли ва мойли экинларни етиштириш харажатларини молиялаштириш учун ҳосил қийматининг 50 фоизигача миқдорда кредит ресурсларини “Тижорат банки”ги кейинчалик фермер, деҳқон хўжаликлари ва бошқа маҳсулот етиштирувчиларга (қарз олувчиларга) йўналтириш учун ажратилиши белгиланган.

1-Битимга кўра даъвогар томонидан жавобгарга 416 957 197 292 сўм ва 2-Битимга кўра 46 226 264 500 сўм миқдоридида молия ресурс маблағлари ажратилган.

1-Битимнинг 2.3-бандига кўра, даъвогар жавобгарга мазкур Битимнинг 2.1-бандида белгиланган мақсадлар учун умумий 12 ой муддатга, 6 ойлик имтиёзли давр, йиллик 12 фоиз устама ҳақ тўлаш шарти билан кредит ресурсларини жойлаштириши кўзда тутилган.

1-Битимнинг 2.4-бандида кредит ресурслари ва фоизларни 2023 йилнинг 1 февралга қадар сўнгги 6 ой ичида тенг улушларда қайтариши белгиланган.

Тарафлар ўртасида 1-Битимга 2022 йил 1 июлда 19-сонли қўшимча келишув тузилган бўлиб, унга кўра, шартноманинг 1.1-банди жавобгарнинг даъвогар олдида 2022 йил 1 июль ҳолатига мавжуд 294 783 375 900 сўм қарздорлик қолдиғи суммасини жавобгар томонидан мазкур қўшимча келишувнинг иловаси ҳисобланган тўлов жадвалига асосан даъвогар қайтарилиши белгиланган.

Мазкур қўшимча келишувга асосан тасдиқланган тўлов жадвалига асосан кредит ресурслари ва фоизларни 2023 йилнинг 26 май санасидан кечиктирилмасдан Жамғарманинг тегишли ҳисобварақларига қайтарилиши белгиланган.

Бироқ, 1-Битим шартлари жавобгар томонидан лозим даражада бажарилмай, 2023 йил 24 январь ҳолатига 44 348 996 053,17 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи ва 595 504 824,75 сўм муддатида қайтарилмаган кредит ресурсига ҳисобланган юқори фоиз қарздорлиги ҳосил бўлган.

Шу билан бирга, 2-Битимнинг 1.4-банга кўра Жамғарма томонидан Молия агентига кредит ресурслар йиллик 8 фоиз ставкада ажратилиши белгиланган.

2-Битимнинг 2.4-бандида кредит ресурслари ва фоизларни 2023 йилнинг 1 июнга қадар сўнгги 6 ой ичида тенг улушларда қайтариши белгиланган.

Тарафлар ўртасида 2-Битимга 2022 йил 1 ноябрда 8-сонли қўшимча келишув тузилган бўлиб, унга кўра, шартноманинг 1.1-банди жавобгарнинг даъвогар олдида 2022 йил 1 ноябрь ҳолатига

мавжуд

43 034 853 000 сўм қарздорлик қолдиғи суммасини жавобгар томонидан мазкур қўшимча келишувнинг иловаси ҳисобланган тўлов жадвалига асосан даъвогар қайтарилиши белгиланган.

Мазкур қўшимча келишувга асосан тасдиқланган тўлов жадвалига асосан кредит ресурслари ва фоизларни 2023 йилнинг 28 сентябрь санасидан кечиктирилмасдан Жамғарманинг тегишли ҳисобварақларига қайтарилиши белгиланган.

Бироқ, 2-Битим шартлари ҳам жавобгар томонидан лозим даражада бажарилмай, 2023 йил 24 ноябрь ҳолатига 41 071 420 656,98 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи ва 540 117 312,72 сўм муддатида қайтарилмаган кредит ресурсига ҳисобланган юқори фоиз қарздорлиги ҳосил бўлган.

Даъвогар томонидан низони судгача ҳал қилиш чоралари натижа бермаган.

Бироқ, суд муҳокамаси жараёнида жавобгар томонидан Битимлар бўйича қабул қилинган кредит ресурслари қисман қайтарилган бўлиб, даъвогар томонидан тақдим этилган 2024 йил 11 март ҳолатига маълумотномага кўра жавобгарнинг даъвогар олдида 1-Битим бўйича 40 542 996 053,17 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи; 2-Битим бўйича эса 35 528 420 656,98 сўм тўлов муддати ўтган кредит ресурси асосий қарзи, 417 161 187,17 сўм кредит ресурсига ҳисобланган тўлов муддати ўтган юқори фоиз қарздорлиги мавжуд.

Яъни, бугунги кун ҳолатига жавобгарнинг даъвогар олдида 2 та Битимлар бўйича жами 76 071 416 710,15 сўм асосий қарз ва 417 161 187,17 сўм фоиз, жами 76 488 577,89 сўм кредит ресурслари бўйича қарздорлиги мавжуд.

Мазкур ҳолатда суд даъво аризасининг асосий қарз ва фоиз бўйича талабларини асосли деб ҳисоблайди, бироқ қарздорлик қисман қопланиши оқибатида 2024 йил 11 март ҳолатига жавобгарнинг даъвогар олдидаги жами қарздорлиги 76 488 577,89 сўмни ташкил қилганлиги боис, суд даъво аризасининг асосий қарз ва фоиз қисмини 76 488 577,89 сўмга қаноатлантириб, ушбу талабларнинг қолган қисмини қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Шунингдек, даъво аризасида даъвогар жавобгар ҳисобидан 2 та битимлар бўйича жами 40 304 229,12 сўм пеня ундиришни сўраган.

ФК 333-моддасининг биринчи қисмига кўра қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонунчиликда ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Битимларнинг 6.2-бандига кўра, жавобгар даъвогар маблағларидан фойдаланганлик учун ушбу битимнинг 2.3-бандига асосан ҳисобланган фоизларни ушбу Бош битимнинг 5.4.4-бандида белгиланган муддатда қайтарилмаганда, муддатида қайтарилмаган фоизларнинг ҳар бир кечиктирилган куни учун муддатида фоизлар суммасининг 0,033 фоизи миқдорида пеня тўланиши, бунда муддатида қайтарилмаган фоизлар учун ҳисобланган пеня миқдори муддатида қайтарилмаган фоизлар суммасининг 10 фоизидан ошиб кетиши мумкин эмаслиги белгиланган.

Битимлар шартларидан келиб чиқиб жавобгар томонидан мажбуриятлар лозим даражада бажарилмаганлиги ва кредит ресурслари бўйича ҳисобланган фоизлар ўз вақтида қайтарилмаганлиги учун 1-Битим бўйича 28 212 144,66 сўм ва 2-Битим бўйича 12 092 084,46 сўм жами 40 304 229,12 сўм пеня ҳисобланган.

Даъвогар томонидан тақдим этилган 2024 йил 11 март ҳолатига тузилган маълумотномага кўра, жавобгарга нисбатан 1-Битим бўйича 28 244 202,58 сўм ва 2-Битим бўйича 14 100 204,41 сўм пеня ҳисобланган, яъни пеня миқдори бугунги кун ҳолатига ошган.

Бундай ҳолатда суд даъвогарнинг жавобгар ҳисобидан 2 та битимлар бўйича жами 40 304 229,12 сўм пеня ундириш ҳақидаги талабини асосли деб ҳисоблайди ва уни тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдorigа мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Юқоридаги асосларга кўра суд даъво аризасини қисман қаноатлантиришни ва ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

ИПКнинг 68, 118, 176-179-моддаларига асосан, суд

Қ А Р О Р Қ И Л Д И :

Даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар “Агробанк” АТБ ҳисобидан даъвогар Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва Молия вазирлиги ҳузуридаги Қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш Жамғармасини бошқариш департаменти фойдасига 76 071 416 710,15 сўм асосий қарз ва 417 161 187,17 сўм фоиз, 40 304 229,12 сўм пеня ва 33 000 сўм почта харажати ундирилсин.

Даъво аризасининг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

Жавобгар “Агробанк” АТБ ҳисобидан республика бюджетига 1 731 926 862 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарорининг кўчирма нусхаси тарафларга юборилсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

Ҳал қилув қарори устидан Тошкент шаҳар судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов хайъатига бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) ёки ҳал қилув қарори қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

**Раислик қилувчи, судья
Ф.Рахимов**

